MISTRA

SUSTAINABLE CONSUMPTION

FRÅN NISCH TILL MAINSTREAM

Årsrapport 2021

SVERIGES STÖRSTA FORSKNINGSPROGRAM
OM HÅLLBAR KONSUMTION

”Hållbar konsumtion är en central fråga i omställningen”

- fyra frågor till styrelseordföranden

Vad är det viktigaste/roligaste som du fått göra under de här 4 åren som styrelseordförande för MSC?

Att på nära håll ha fått följa den spännande forskning som pågår inom programmet. Hållbar konsumtion är en central fråga i omställningen. Jag har lärt mig mycket av programmets arbete.

Vad tror du att du kommer att minnas/ta med dig från den här tiden?

Jag minns särskilt ett spännande seminarium som vi hade om Influencerns roll i omställningen. Kan influencerns roll i framtiden förändras från att säga ”köp denna vara” till att istället jobba med att öka kunskapen hos sina följare inom olika områden. Det finns sådana influencers idag men de behöver bli många fler.

Vad är det viktigaste som forskningsprogrammet Mistra SC kan bidra med tror du?

Konkreta råd och färdplaner för hur aktörerna kan ställa om och skala upp den hållbara konsumtionen.

När vi nu går in i 4 nya år vad hoppas du att programmet kommer att åstadkomma?

Nu lämnar jag programmet efter fas 1 och fyra spännande år och jag vet att det kommer komma fram ny intressant och viktig forskning inom området i nästa fas och önskar lycka till!

Annika Helker Lundström
styrelseordförande Mistra Sustainable Consumption

Innehållsförteckning

Fyra frågor till styrelseordföranden ... 2
Programredaktionens reflektioner över våra fyra första år ... 4

Om programmet
Mistra Sustainable Consumption - från nisch till mainstream ... 7
Programmets samhällspartners ... 8

Exempel på vad vi gjort under året
Illustrerad vetenskap ... 10
Om vi äter mer klimatsmart kan vi vinna 1 200 000 levnadsår ... 12
Mistra Sustainable Consumption i miljömålsberedningen ... 13
Hela världen uppmärksammade hennes forskning om mäns utsläpp ... 14
Konsumtionsvanor behöver ändras för att vi ska nå klimatmålen ... 15
"Önskar att ännu fler forskare deltog i samhällsdebatten i TV" ... 16
Mistra Sustainable Consumption i debatten ... 17
Hur har färdplanerna gått Åsa? ... 18

Vår organisation
Programkontor ... 20
Styrelsen ... 21
Internationella referensgruppen ... 22

Resultat
Ekonomisk redovisning ... 24
Konsumtionspolicy ... 25
Publikationer ... 27
Mediemedverkan ... 29
Presentationer ... 31

Arbetet med denna årsrapport har koordinerats och genomförts av Jonatan Järbel, kommunikatör på Mistra Sustainable Consumption. Skribenter är Freja Handler och Isabel Nilsson Alarcon. Därutöver har medverkande i programmet bidragit med olika delar och inspel.

Programredaktionens reflektioner över våra fyra första år

2021 har varit ett intensivt år för programmet. Studier har blivit klara och vi har arbetat intensivt med att färdigställa och publicera vetenskapliga artiklar, arrangerat webbinarier, agerat experter och inte minst medverkat i media. Samtidigt har året fortsatt att präglas av pandemin parallellt med ett växande intresse för hur konsumtionen kan bli mer hållbar, inte minst i ljuset av den ökade e-handeln och förändrade resvanor.

Ett viktigt resultat som vår forskning visar på är att *tillräcklighet*, det vill säga minskad materiell konsumtion, ett enklare liv och ett långsammare tempo, kan leda till ökat välbefinnande. Ett annat resultat handlar om hur styrmedel för hållbar konsumtion kan få mer folkligt stöd, till exempel när de riktas mot företag, snarare än mot konsumenter, och när de uppfattas som rättvisa.

Den forskning som uppmärksammats mest under året är en vetenskaplig artikel av Annika Carlsson Kanyama, Jonas Nässén och René Benders. Den visar att det är möjligt att minska utsläppen från svenskarnas konsumtion av mat, heminredning och semestrande med upp till 40 % redan nu. Forskningen visar också på att det finns könsskillnader när det gäller miljöpåverkan från konsumtion.

Detta skrev The Guardian i somras en nyhetsartikel om. Nyhetsartikeln fick ett enormt genomslag, skrevs om, refererades till och debatterades i medier runtom i hela världen – från sydkoreansk tv, till ryska, indiska och brasilianska tidningar.

Även under 2021 har forskarna i programmet varit aktiva i debatten kring hållbar konsumtion. Vi har bland annat kritiserat slit- och slängsamhället, investeringar i infrastruktur som inte ger minskade klimatutsläpp, och otydliga strategier för att uppnå miljömålen. Vi har också själva blivit kritiserade på DN-debatt, där vi anklagats för att ha för stort fokus på information som styrmedel. Vi menar dock att kritiken var felriktad, vilket vi också svarade i DN. Information till konsumenter är ett otillräckligt verktyg, och behöver användas i kombination med andra politiska styrmedel.

Under hösten arrangerade SVT Agenda en hearing med de klimatpolitiska talespersoner från samtliga riksdagspartier och tre av programmets forskare deltog och kommenterade partiernas strategier för att nå klimatmålen 2045. TV-inslaget fick ett brett genomslag och debatterades även i andra medier.

I början av året arbetade vi också intensivt med att utveckla en ansökan till en andra programperiod (2022-2025). Denna granskades av en vetenskaplig panel och i juni gav Mistra det glädjande beskedet att vi beviljas medel för en andra programperiod. Efter flera år som programchefer lämnar vi nu över stafettpinnen till Göran Finnveden och Jörgen Larsson. Vi vill tacka för den här tiden och ser fram emot att fortsätta forska och samverka med alla partners i programmet.

Åsa Svenfelt och Karin Bradley
programchefer, KTH

Om programmet

Mistra Sustainable Consumption - från nisch till mainstream

Mistra Sustainable Consumption är ett forskningsprogram som syftar till att stimulera en övergång till mer hållbar konsumtion i Sverige såväl som internationellt genom att bidra med ökad kunskap om hur konsumtion som idag sker inom begränsade nischer kan skalas upp och bli del av mittfåran. Fokus är på områdena mat, semestrande och heminredning. Programmet kommer att utveckla färdplaner för hur näringsliv, politiker, beslutsfattare, civilsamhället och medborgare/konsumenter kan verka för att bidra till mer hållbar konsumtion. Programmet är indelat i sex olika arbetspaket som beskrivs på sidorna 11-14.

Det vetenskapliga bidraget är fördjupad kunskap om hur och under vilka förutsättningar hållbara konsumtionspraktiker kan skalas upp och omställningen accelereras. Programmet utforskar tre typer av strategier som i tidigare forskning pekats ut som centrala för att möjliggöra hållbar konsumtion: a) att dela på varor och tjänster; b) att minska konsumtionsvolymen av varor och tjänster, samt c) övergång till mer resurseffektiva produkter och tjänster.

Resultaten levereras i form av vetenskapliga såväl som populärvetenskapliga publikationer, färdplaner, policy briefs och workshops för samskapande. Eftersom programmet är ett samarbete mellan akademi och samhällspartners kommer resultaten även innefatta verkliga experiment och förändringsprojekt som våra partners ansvarar för.

Visionen är att programmet bidragit till att hållbara konsumtionspraktiker blivit allmänt utbredda i Sverige till år 2030. Denna omställning ska också ha bidragit till ökad livskvalitet och rättvisa.

Programmets mål är att

- Utforska, prova och bidra till att möjliggöra lösningar och strategier för hållbara konsumtionspraktiker
- Lära av, samarbeta med och bidra till internationell forskning och utveckling om hållbara konsumtionspraktiker
- Delta i och initiera både virtuella och fysiska fora för dialog och utforskande av lösningar tillsammans med olika samhällsaktörer

Forsknings-partners

KTH VETENSKAP OCH KONST

LUNDS UNIVERSITET

CHALMERS

GÖTEBORGS UNIVERSITET

SLU SVERIGES LANTBRUKSUNIVERSITET

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET

KAROLINSKA INSTITUTET ANNO 1810 Karolinska Institutet

SCB

Programmets samhällspartners

I programmet deltar samhällspartner från näringsliv, offentlig sektor och civilsamhällets organisationer. Dessa är stora såväl som små företag som arbetar med mat, semestrande och/eller heminredning, offentliga aktörer från nationell, regional och kommunal nivå samt nationella intresseorganisationer.

Illustrerad vetenskap

Vi anlitade illustratören Paula Kurenkunnas för att sammanfatta några av våra viktigaste forskningsresultat från de senaste fyra åren. Läs mer här.

Styrmedel får ökat stöd om de riktas mot företag

Styrmedel för hållbar konsumtion kan få mer folkligt stöd om de uppfattas som rättvisa och om de riktar sig mot företag istället för konsumenter. Eller att de kombineras på så vis att till exempel en höjd skatt på miljöbelastande varor eller tjänster paras med sänkt skatt på de miljömässigt bättre alternativen.

40% mindre koldioxidutsläpp möjligt här och nu

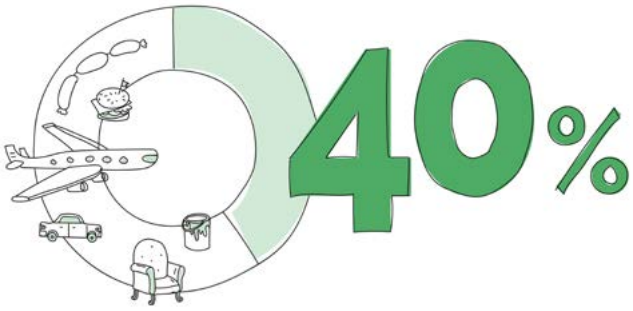

Det är möjligt att minska utsläppen från svenskarnas konsumtion av mat och heminredning samt semestrande med upp till 40 % redan nu. Det skulle inte kräva ny teknik eller infrastruktursatsningar utan går att åstadkomma med justeringar inom det befintliga systemet.

Mer tid och färre prylar kan ge ökat välbefinnande

Åtgärder för hållbar konsumtion har länge fokuserat på effektivitet och styrning mot mer hållbara varor. Men det finns en annan väg: "tillräcklighet". Minskat fokus på konsumtion och större fokus på sociala relationer kan leda till ökat välbefinnande. Och ett sätt att främja tillräcklighet är genom arbetstidsförkortning.

Hållbara affärsmodeller säljer bäst med funktion och sociala argument

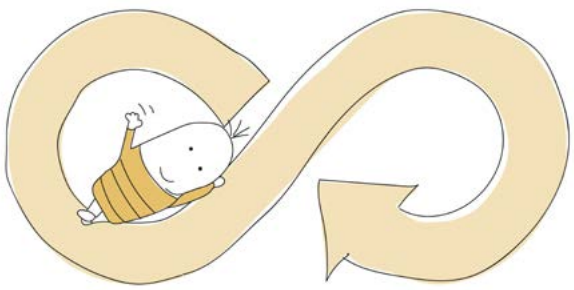

Cirkulära affärsmodeller som bygger på att hyra, reparera eller dela till exempel möbler blir alltmer populära. Och dessa modeller säljs enklast in med budskap som utgår från hur det kan förenkla livet för kunden, t ex att det kan vara lättare att nyttja vid behov, snarare än att äga.

Exempel på vad vi gjort under 2021

Om vi äter mer klimatsmart kan vi vinna 1 200 000 levnadsår

Om befolkningen byter ut 50% av allt rött kött och chark mot grönsaker och baljväxter kan vi på 20 års sikt vinna 540 000 levnadsår i Sverige, det vill säga att en halv miljon människor skulle leva ett år längre än de annars skulle ha gjort. På 30 års sikt skulle vi vinna 1 200 000 levnadsår. Och som det ser ut i dag skulle män tjäna mest hälsa på detta då de äter mer rött kött än kvinnor.

Detta har Liselotte Schäfer Elinder och Emma Patterson, forskare vid Karolinska instutet kommit fram till i sin studie. De föreslår tre enkla byten till mer klimatsmarta livsmedel, som också ger hälsovinster: byt rött kött mot kött med lägre klimatpåverkan, byt mejeriprodukter till motsvarande växtbaserade produkter och byt sötade drycker mot vatten.

– Det finns väldigt mycket hälsa att vinna genom att byta livsmedel mot mer klimatsmarta livsmedel säger Liselotte Schäfer.

Läs hela artikeln här

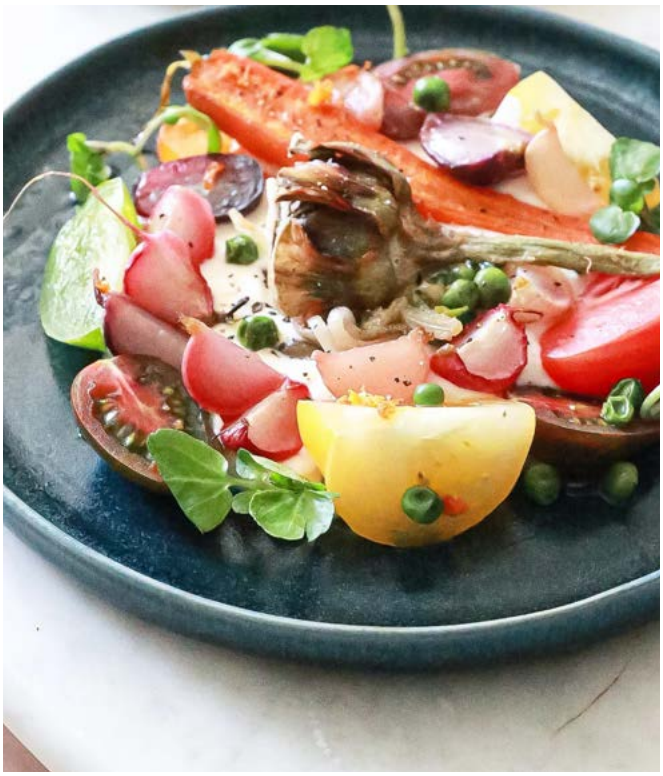

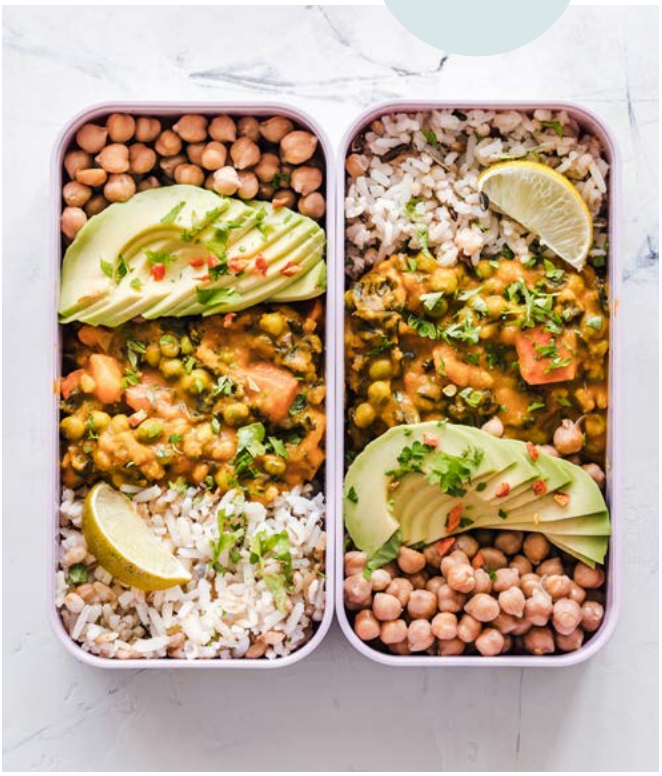

Mistra Sustainable Consumption i miljömålsberedningen

Under 2021 blev Mistra Sustainable Consumptions forskare Åsa Svenfelt, Jörgen Larsson och Oksana Mont utvalda som experter för att stödja miljömålsberedningen.

Miljömålsberedningen är den grupp av riksdagsledamöter som på uppdrag av regeringen arbetar fram förslag för Sveriges långsiktiga miljöpolitik. Inför uppdraget hoppades de tre forskarna på att kunna bidra med kunskap inom sina respektive områden. Jörgen Larsson med forskning om bl.a. styrmedel för att minska utsläppen. Oksana Mont med kunskap om hållbarhetspolicys, delning och cirkulär ekonomi, och Åsa Svenfelt med sin scenariobaserade forskning om långsiktig planering för hållbar konsumtion.

Hur tycker ni att arbetet med miljömålsberedningen har fungerat?

– Just i mitt fall så känner jag att jag har kunnat bidra en hel del, framför allt genom att miljömålsberedningen gav mig i uppdrag att ta fram en underlagsrapport med olika scenarier för att nå låga konsumtionsbaserade utsläpp, säger Jörgen Larsson. Men ärligt talat så tycker jag inte att miljömålsberedningen har utnyttjat den stora kompetens som finns hos de många experter som har varit knutna till miljömålsberedningen.

Fick tid att presentera resultat

– Jag instämmer med Jörgen, min känsla var också att expert-potentialen inte utnyttjades, säger Oksana Mont. Men jag har också haft ett par bra diskussioner med representanter för miljömålsberedningen då jag är med och skriver en rapport som ska ge en kritisk översikt över både internationell forskning om hållbar konsumtion, och det svenska policy-landskapet. Där kände jag att vi fick bra tid att presentera våra preliminära resultat och diskutera vad det innebär för miljömålsberedningens arbete, säger Oksana Mont.

Miljömålsberedningen planerar att presentera vad de kommer fram till i slutet av februari 2021.

Läs Jörgen Larssons rapport Konsumtionsbaserade scenarier för Sverige - underlag för diskussioner om nya klimatmål här.

Miljömålsberedningens förslag hamnar tillslut hos regeringen i Rosenbad.

Hela världen uppmärksammade hennes forskning om mäns utsläpp

I juli 2021 publicerade Mistra Sustainable Consumption en vetenskaplig studie om hur individers klimatutsläpp kan sänkas med 40%. Det blev det startskottet för en viral spridning som studiens huvudforskare Annika Carlsson-Kanyama aldrig upplevt.

Artikeln i Guardian vinklade på att män släpper ut mer för att de kör mer bil och äter mer kött. Därefter plockades nyheten upp i hela världen.

Hur kändes det att helt plötsligt få global uppmärksamhet kring dina resultat?

– Jag har jobbat länge som forskare och i bästa fall släpper universitetet en pressrelease, men ofta ingenting, säger Annika Carlsson-Kanyama, hållbarhetsforskare vid Ecoloop. Så det var väldigt överraskande när folk började höra av sig från hela världen med frågor. Jättekul faktiskt. Jag fick fullt upp!

Nyvaken i sommarstugan

– I en intervju med sydkoreansk TV trodde jag att de bara skulle spela in ljud, inte bild. Men det visade sig vara fel när jag möttes en väldigt välsminkad koreansk kvinnlig journalist. Själv satt jag nyvaken i sommarstugan.

– Jag har skrivit om det här tidigare och vet att det ofta betraktas som kontroversiellt att säga att mäns och kvinnors konsumtion påverkar klimatet olika. Att vi kan förändra våra klimatutsläpp genom att ändra konsumtionen finns det jättemånga som har visat. Men just att mäns och kvinnors konsumtion skiljer sig så, det finns det inte särskilt många studier om.

Se mer om historien i denna film.

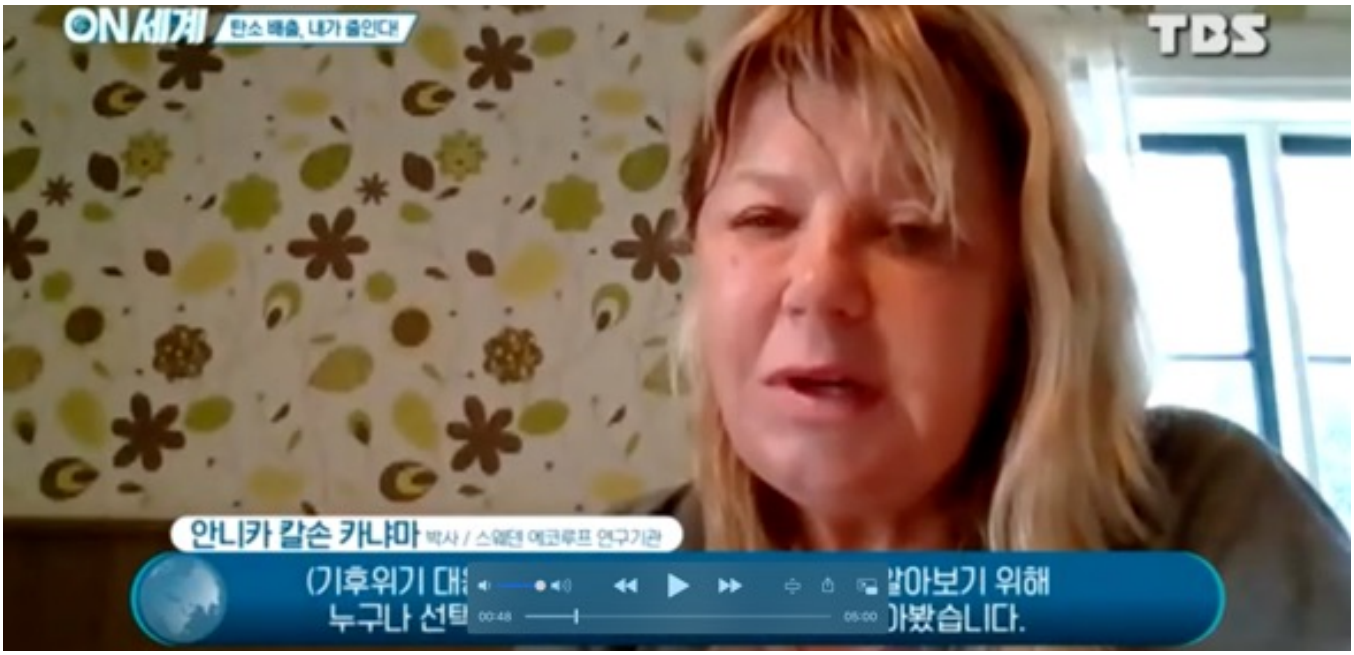

Forskaren Annika-Carlsson Kanyama nyvaken i sydkoreansk tv. Bild: TBS.

UR SAMTIDEN:

En heldag om hållbar konsumtion på UR Play

I slutet av 2021 spelade UR in ett antal samtal med Mistra Sustainable Consumptions forskare om allt från mat, inredning och semestrande till sociala drivkrafter bakom konsumtion.

Rätt till reparation - om makt, kunskap, och material i den cirkulära ekonomin

Karin Bradley forskar om delningsekonomi och berättar om hur delning, reparationer och återbruk kan vara en del av omställningen till ett hållbart samhälle.

Kan konsumtion bli hållbar i framtiden?

Hur skulle ett samhälle med hållbar konsumtion kunna se ut? Åsa Svenfelt är forskare inom framtidsstudier och ser bortom dagens beroende av ohållbar konsumtion för att hitta lösningar i hållbarhetsarbetet.

Hur våra sociala drivkrafter kan stjälpa och hjälpa en hållbar konsumtion

Forskaren Mikael Klintman berättar om vilka sociala drivkrafter som ligger bakom våra konsumtionsmönster och hur den kunskapen kan användas för att nå en förändring.

Se alla avsnitt på UR play här.

MISTRA SUSTAINABLE CONSUMPTION I SVT:S KLIMATSATSNING:

”Önskar att ännu fler forskare deltog i samhällsdebatten i TV”

Agendas klimatspecial som sändes i SVT i oktober 2021 ar ett nytt format där forskarna fick en mycket större roll och politikerna var tvungna att förhålla sig till forskarnas synpunkter i direktsändning. Tre av Mistra Sustainable Consumption forskare, Karin Bradley, Göran Finnveden och Jörgen Larsson var med som experter.

Bild: SVT

Johan Bergendorff, vetenskapsjournalist på SVT och inhoppande programledare på Agenda, hur valde ni ut forskare för panelen?

Jag fick uppdraget att leta upp forskare som hade både hög och bred vetenskaplig kompetens inom de fyra ämnesfält vi valt ut samt själva räknat på vilken effekt konkreta politiska styrmedel/åtgärder har för utsläppsminskningar. De skulle dessutom förstås ha förmågan att i direktsänd TV snabbt och begripligt kunna förklara sina slutsatser.

Vad fick ni för reaktioner?

Vi fick en del skäll från politiska partier före sändningen att vi valt forskare för smalt eller med en särskild agenda och kring hur vi fördelat ämnena mellan partierna, men efteråt upplevde vi nästan bara beröm. Reaktionen från tittarna var positiv och stark: vi vill ha mer sådana här program om andra ämnen, vi är trötta på politisk pajkastning. Både politikerna och forskarna som medverkade i sändningen verkade också överlag nöjda med resultatet.

Är det viktigt att forskare får höras och synas mer i den politiska debatten kring klimatfrågan?

Jag tycker det är uppfriskande när forskare och politiker möts i samtal på det här sättet vi prövade i "Klimatutmaningen", det tvingade forskarna att bli tydliga och begripliga, och politikerna att undvika överdrifter som kan faktakollas av experter i direktsändning.

Jag skulle önska att ännu fler forskare deltog i samhällsdebatten i TV och klargjorde vad deras och andras studier visat. Det skulle sannolikt påskynda och evidensbasera den samhällsutveckling som tex IPCC-rapporterna visar måste ske för att begränsa klimatförändringarna snarast möjligt.

Kommer ni att göra det igen?

SVT har redan gjort en liknande sändning: Utfrågning om gängvåldet | SVT Nyheter 12/10, då också med forskare som inledare, men inte som utvärderare av de politiska åtgärderna efteråt. Med tanke på den starka positiva responsen så kan jag väl tänka mig att det kan bli ytterligare sådana här utfrågningar under valåret 2022. En om skolan planeras i vår med liknande upplägg.

Se Agenda Klimatutmaningen på SVT Play här.

Mistra Sustainable Consumption i debatten

Forskarna i Mistra Sustainable Consumption har medverkat i nyheter i både radio, TV och tidningar samt ett skrivit ett antal olika debattartiklar under 2021. På DN blev det bland annat en lite längre debatt som handlade om frågan om det krävs mer än information för att ställa om. Nedan är några klickbara exempel, se all vår mediemedverkan här där det också finns länkar.

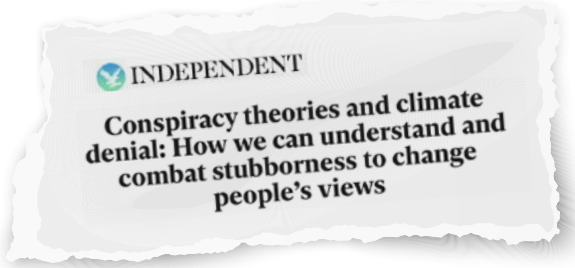

Hur har arbetet med färdplanerna gått Åsa Svenfelt?

Åsa Svenfelt, forskare vid KTH och programchef för Mistra Sustainable Comsumption. Under 2021 jobbade ni med så kallade färdplaner mot hållbar konsumtion. Kan du kort förklara vad det är?

Det baseras på en nederländsk metod, DAPP (dynamic adaptive policy pathways). I Nederländerna har det används för att skapa alternativa planer med åtgärder för att motverka översvämningar, som ska kunna fungera även om utvecklingen i framtiden blir väldigt annorlunda än nu. Det finns ju många olika möjliga framtider och om något ska uppnås trots osäkerhet så behövs alternativa planer som kan förändras när samhället förändras. Vi har utgått ifrån den här metoden och anpassat den för att utforska färdplaner mot hållbar konsumtion.

Vad är det viktigaste ni kom fram till?

En viktig insikt var att många av de möjliggörare som föreslagits i programmet har beskrivits med staten som huvudaktör, dvs den som implementerar åtgärden. Men, när vi diskuterar möjliggörare i olika framtider tillsammans med partners märker vi att det även finns alternativ till vem som kan genomföra möjliggöraren. Till exempel skulle ett förbud mot att slänga bort osåld mat, som finns i Frankrike, lika gärna genomföras av branschen genom överenskommelser och samarbete. Det kan ha betydelse för hur möjliggöraren står sig när omvärlden förändras.

Vem kommer att ha nytta av dessa?

Vi kommer att arbeta vidare med färdplanerna under 2022. Dels ska vi fortsätta att göra workshops om färdplaner mot hållbar konsumtion, till exempel i kommuner och regioner. Vi ska också försöka tillgängliggöra vårt verktyg online, så att den som önskar ska kunna gå in och testa att använda det. Det kan vara till nytta för politiker och beslutsfattare som arbetar med långsiktiga strategier och färdplaner kopplat till hållbar konsumtion.

Under 2022 släpps en rapport om färdplanerna.

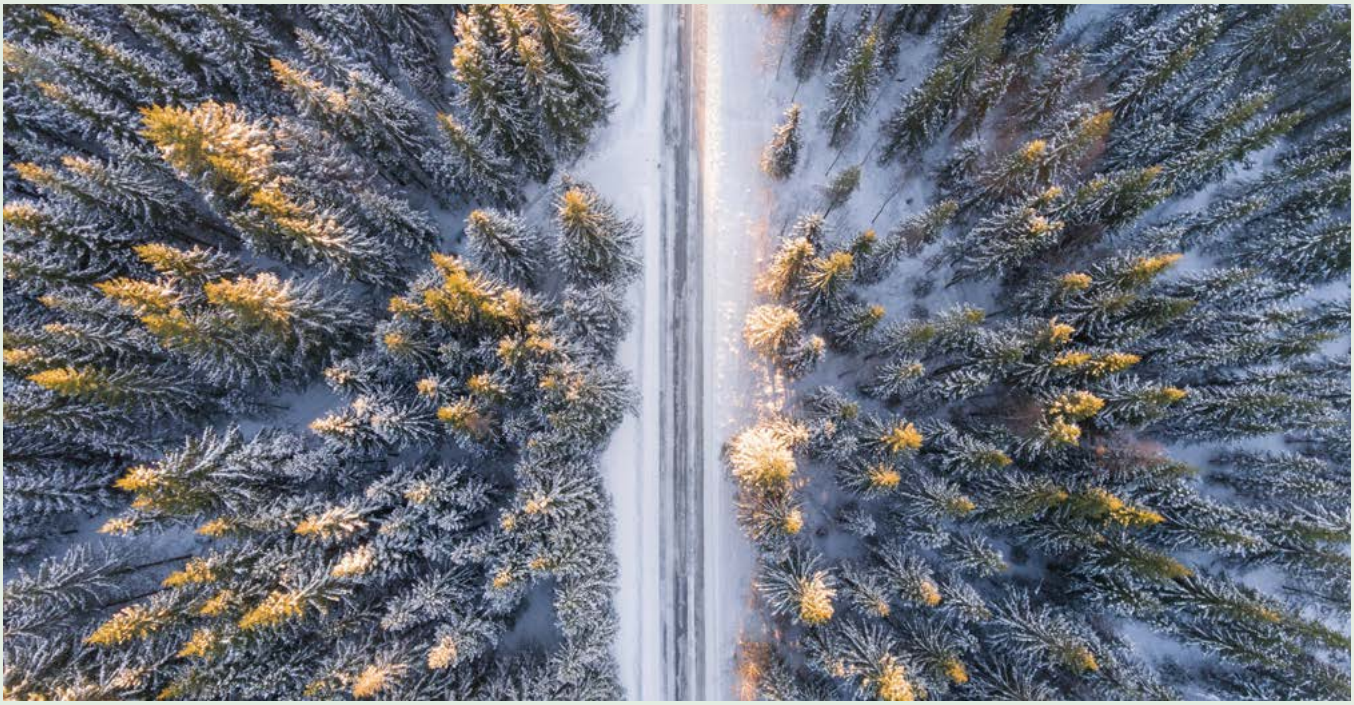

Vår organisation

Programkontor

Programkontoret ansvarar för programmets samordning och helhet och sitter på KTH i Stockholm. Gruppen består av två programchefer som också forskar inom programmet, en kommunikationsansvarig med fokus på extern kommunikation och mediekontakter samt en administratör/internkommunikatör.

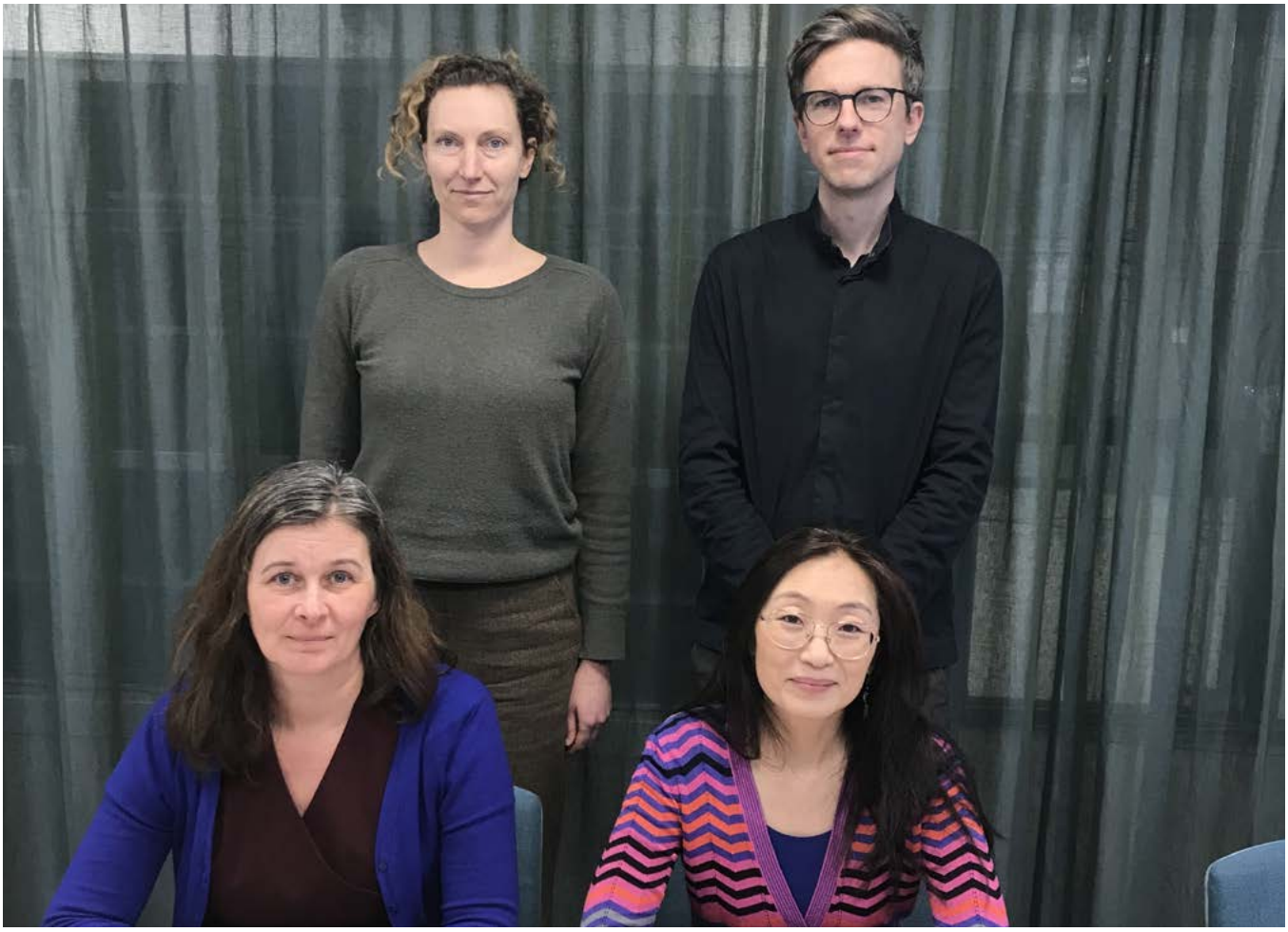

Uppifrån från vänster: Karin Bradley, programchef, Jonatan Järbel, kommunikatör, Åsa Svenfelt, programchef, Lisa-Mee Swartz, Internkommunikatör / administratör.

Styrelsen

Programmet har en extern styrelse som har det övergripande ansvaret för programmets inriktning, kvalitet och ekonomi. Styrelsen ska också verka för att forskningsresultaten kommuniceras och nyttiggörs.

Ordförande: **Annika Helker Lundström.** Tidigare utsedd av regeringen som nationell miljömålssamordnare för näringslivet. Även ordförande för IVL Svenska Miljöinstitutet och ordförande för Återvinningsindustrierna.

Jan Bertoft, generalsekreterare för Sveriges Konsumenter och styrelsemedlem i BEUC – The Euroean Consumer Organisation, med medlemsorganisationer i 32 länder. Bertoft har arbetat länge med konsumentfrågor bland annat som pressekreterare på Konsumentverket och chefredaktör för konsumentmagasinet Råd & Rön.

Katarina Eckerberg, professor i statsvetenskap, särskilt offentlig förvaltning, och forskar om miljö-, klimat- och naturresurspolitik på global, nationell och lokal nivå.

Maria Sandow är senior rådgivare åt Svensk handel och tidigare näringspolitisk expert inom hållbarhetsfrågor på Svensk Handel. Hon har arbetat på Svensk Handel i många år med fokus bland annat på internationell handel och konsumentfrågor.

Robert Höglund, klimatrådgivare samt initiativtagare och samordnare för Klimatmålsinitiativet, ett nätverk med 22 svenska aktörer som vill se ett miljömål för minskade klimatutsläpp från konsumtion.

Malin Lindgren, programansvarig och kommunikationsansvarig på Mistra. Adjungerad till styrelsen som representant för Mistra.

Internationella referensgruppen

Programmet har en internationell vetenskaplig referensgrupp vars uppgift är att ge vetenskaplig feedback på programmets forskning och planer. Gruppen består av välrenommerade forskare med olika vetenskapliga perspektiv på hållbar konsumtion.

Marjolijn Haasnoot är forskare vid Delft University of Technology och Deltares Research Institute, Delft, i Nederländerna. Hon är miljöforskare med speciell inriktning mot vattenplanering, integrerade analysmodeller och beslutsfattande under stor osäkerhet. Nyckelord för hennes forskning är modellering för politiskt beslutsfattande och optimerad anpassning.

Sue Halliday är professor i marknadsföring och verksam som forskare vid Kirby Lang Institute for Christian Ethics, Tyndal House, Cambridge. Hon undervisar och forskar om relationsmarknadsföring med fokus på förtroende, gemensamma värden, varumärkesbyggande samt innovation och entreprenörskap. Hon har publicerat forskning inom områdena hållbar marknadsföring och branding samt konsumenters roll i skapandet av hållbara marknader.

Peter Oosterveer är professor på samhällsvetenskapliga institutionen på Wageningen University, Wageningen, Nederländerna. Hans forskning och undervisning kretsar kring matproduktion och konsumtion. Han är särskilt intresserad av global offentlig och privat styrning mot hållbarhetsmärkning och certifiering. Dr Oosterveer har, bland annat arbetat med återförsäljare och certifieringsprocesser inom akvakultur och palmoljeplantager.

Arnold Tukker är professor i industriell ekologi och chef för the Institute of Environmental Sciences (CML) vid Universitet i Leiden, Nederländerna. Tukkers forskning handlar om hållbar produktdesign, hållbar innovation och produktion. Han har medverkat i FN:s Green Economy Initiative, FN:s hållbarhetsmål och FN:s 10YFP (internationell satsning på hållbar produktion och konsumtion).

Gill Seyfang är docent i hållbar konsumtion på School of Environmental Sciences, University of East Anglia, Norwich, UK. Seyfang forskar kring gräsrötternas innovationer och hur nisch-praktiker inom hållbar konsumtion kan växa och bli en del av en mer tillgänglig och etablerad CO_2-neutral livsstil.

Resultat

Ekonomisk redovisning

Utfall 2021

	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019	Utfall 2018
INTÄKTER I SEK				
Medel från mistra	12 151 636	9 904 069	9 153 931	9 790 875
Finansiering från samhällspartners	332 534	593 816	605 366	277 370
Finansiering från lärosäten	3 093 694	1 744 933	1 872 883	1 755 243
Summa intäkter	15 577 864	12 242 818	12 632 181	11 823 488
KOSTNADER I SEK				
Lönekostnader inkl. sociala avgifter	10 660 393	8 355 675	7 010 517	5 279 443
Resekostnader	56 319	16 843	192 348	134 153
Övriga direkta kostnader*	631 47	162 222	195 271	130 977
Köpta tjänster	697 550	443 343	479 603	126 700
Förbrukningsmateriel		987		
OH som Mistra står för	2 331 975	1 501 175	1 481 165	1 191 935
OH som lärosäten står för	2 288 974	631 691	1 844 770	1 367 127
Summa kostnader	16 681 982	11 111 936	11 203 674	8 230 335
IN-KIND				
Tid från samhällspartners	845 h	854 h	885 h	907 h

Finansiering utfall 2021

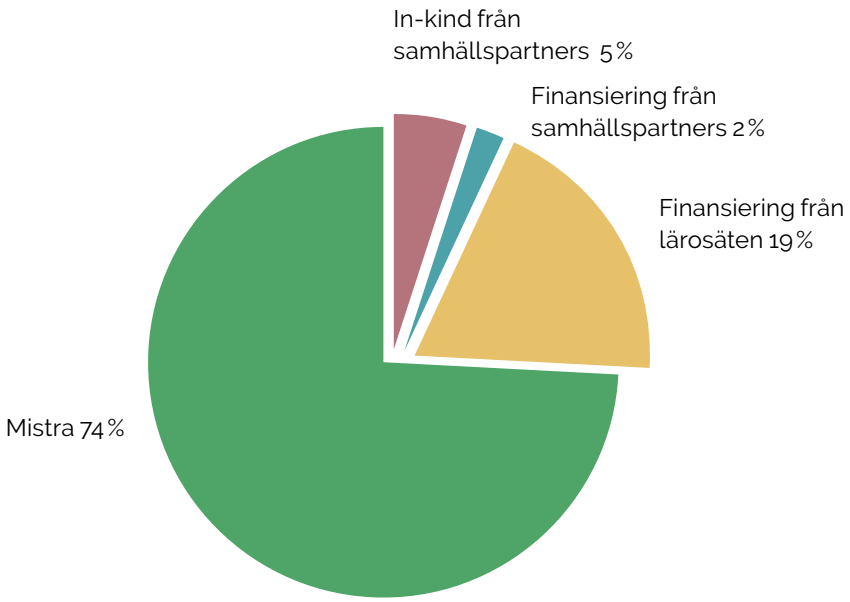

*Mistra täcker OH motsvarande 155 kkr per heltid och lärosätena har avtalat om att motfinansiera resterande OH

Konsumtionspolicy

Programmet antog 2019 en konsumtionspolicy med syftet att främja mer hållbar konsumtion även vad gäller egna aktiviteter och inköp. Policyn riktar sig framför allt till forskande parterna men är tillgänglig för alla som vill använda den. Policyn innehåller mål, rekommendationer och riktlinjer för 1) resor inom programmet, 2) möten, konferenser och seminarier arrangerade av programmet, 3) mat och dryck som serveras inom programmet, samt 4) presentinköp. Varje år följer vi upp hur väl vi förhållit oss till policyn. 2019 klarade vi utsläppsmålet för resor med råge och beslöt därför att skärpa målet till 0,5 ton CO_2e per person och år.

Resultat 2021

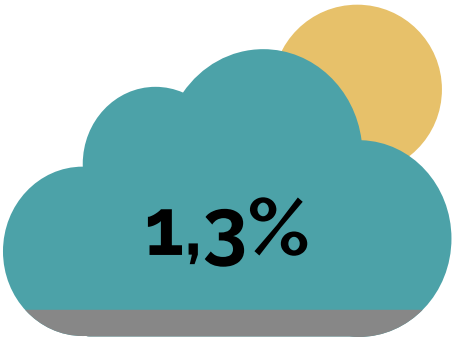

Under 2021 har resorna givit upphov till 84.5 kg CO2e, vilket är ett snitt på cirka 6.4 kg CO2e per heltidsekvivalent. Det motsvarar 1.3 % av vårt maxvärde.

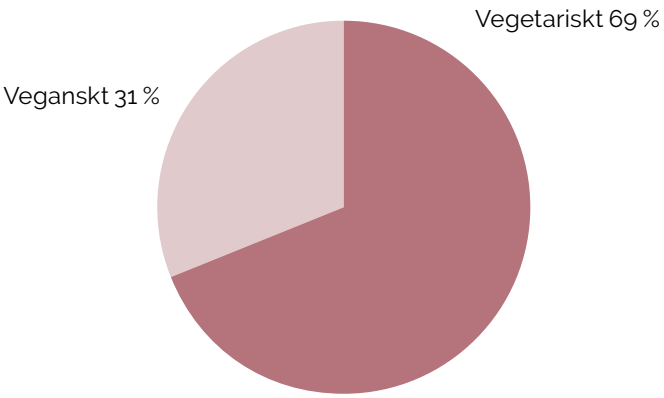

All mat som beställts till programmets arrangemang har varit vegansk eller vegetarisk.

Kommentar från programchefer

Under 2021 har vi rest väldigt lite och haft få fysiska möten och arrangemang, vilket är en följd av pandemin. Vi har under 2021 till och med rest mindre än 2020, ett år som också var präglat av pandemin. De flesta utsläppen härrör från resor till och från en programträff i Örebro.

Sammanfattning

Mål för resor (utöver lokala):

- utsläppen ska ej överskrida 0,5 ton CO_2e per heltidsekvivalent och år.

Riktlinjer för möten och konferenser:

- arrangeras virtuellt när det är kortare möten, och när det är ett fullvärdigt alternativ
- arrangeras så att deltagande på distans är möjligt
- förläggas så att det är enkelt att resa med tåg
- förläggas så att transfer kan ske med lokaltrafik
- event ska i den mån det går filmas och kunna ses i efterhand.

Mat och dryck som programmet står för ska vara:

- av god kvalitet
- företrädelsevis vegansk eller vegetarisk och i annat fall miljöcertifierad
- gärna miljöcertifierad och socialt hållbar, till exempel rättvisemärkt
- sockerfria alternativ ska erbjudas
- åtgärder för att undvika matsvinn ska vidtas, exempelvis genom att beställa buffé där resterna kan omhändertas.
- alkoholfritt alternativ ska alltid finnas och alkoholhaltig dryck begränsas till 1-2 glas
- inget engångsmaterial ska användas.

Riktlinjer presentinköp:

- presenter undviks
- presenter som ändå köps in ska vara resurssnåla.

Publikationer

Referens	Typ
Andersson, D. et al. (2021) DN Debatt Repliker. Vi har ingen övertro på information som effektivt styrmedel för omställning. DN, 29 september 2021.	Debattartikel, replik
Armbrecht, J. et al. (2021) Marknadsför inte Sverige till turister som måste flyga långt. DN Debatt. 1 maj 2021.	Debattartikel
Brown, N.W.O., Berglund, M., and Palm, V. (2021). Potential Environmental and socioeconomic Effects Overseas due to the Mainstreaming of sustainability-Motivated Niche Practices in Sweden. Mistra Sustainable Consumption, Rapport 1:8. Stockholm: KTH.	Rapport
Callmer, Å. and Bradley, K. (2021) In search of sufficiency politics: the case of Sweden. Sustainability: Science, Practice, Policy, p195-209.	Vetenskaplig artikel
Callmer, Å. (2021) Tillräcklighet – en väg för kommuner att minska sin miljö- och klimatpåverkan. Mistra Sustainable Consumption, KTH	Policy brief
Carlsson Kanyama A., Nässén J., and Benders R. (2021) Shifting Expenditure on Food, Holidays and Furnishings could Lower Greenhouse Gas Emissions by Almost 40 %, Journal of Industrial Ecology Vol 25 (6), s. 1602-1616.	Vetenskaplig artikel
Finnveden, G. (2021) Är det meningen att vi ska nå miljömålen? Aftonbladet, 9 januari 2021.	Debattartikel
Gonzalez Raya, F. (2021) Upscaling collaborative food allocation: The cases of Olio, Foodsharing, and Reko in Stockholm. Examensarbete. KTH, Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad (ABE), Samhällsplanering och miljö, Urbana och regionala studier.	Examensarbete
Handler, F. & Nilsson Alarcón, I. (2021) Hållbar konsumtion genom mer tid och mindre pengar: En studie i huruvida minskad arbetstid och inkomst kan möjliggöra välbefinnande inom de ekologiska gränserna. Examensarbete. KTH, Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad (ABE), Hållbar utveckling, miljövetenskap och teknik.	Examensarbete
Klintman, M. How to change the minds of climate deniers and conspiracy theorists. The Independent. 9 januari 2021	Debattartikel
Larsson, J., Björk, S., Lundberg, E., Nässén, J., Persson, O. (2021) Om att kunna välja förkortad arbetstid. En hållbarhetsanalys av den utvidgade deltidsrätten inom Göteborg stad. Samling "Gothenburg Studies in Work Science" Nr 23, 2021	Rapport
Larsson J, Kamb A., Lundberg E . (2021) Flyg till Sälen sämre för klimatet än bil. Svar på insändare, DN Åsikt, 9 april 2021.	Insändare
Larsson, J., Morfeldt, J., Johansson, D., Rootzén, J., Hult, C., Åkerman, J., Hedenus, F., Sprei, F., Nässén, J. (2021). Konsumtionsbaserade scenarier för Sverige - underlag för diskussioner om nya klimatmål. Mistra Sustainable Consumption, Rapport 1:11. Göteborg: Chalmers tekniska högskola.	Rapport
Lehner, M. Schoonover, H. Mont, O. (2021). Business Models to Mainstream Sustainable Consumption Practices. Mistra Sustainable Consumption, KTH.	Policy brief
Lehner, M. Schoonover, H. Mont, O. (2021). Business models for sustainable consumption – Inspirational examples from the furniture and home textiles sectors. Mistra Sustainable Consumption, KTH.	Policy brief
Mont, O., Curtis , S., Voytenko Palgan, Y. (2021) Organisational Response Strategies to COVID-19 in the Sharing Economy. NCBI, 17 November 2021.	Vetenskaplig artikel

Referens	Typ
Mont, O. Dalhammar, C. (2021) Våra prylar måste gå att reparera och återbruka. Aftonbladet, 31 december 2021	Debattartikel
Patterson E., Colombo P., Milner J., Green R., and Schäfer Elinder L (2021). Potential Health Impact of Increasing Adoption of Sustainable Dietary Practices in Sweden. BMC Public Health, 21, 1332.	Vetenskaplig artikel
Persson, O. and Klintman, M. (2021). Framing Sufficiency: Strategies of Environmental Non-Governmental Organisations Towards Reduced Material Consumption. Journal of Consumer Culture, Mars 2021.	Vetenskaplig artikel
Röös, E., Larsson, J., Resare Sahlin, K., Jonell, M., Lindahl, T., André, E., Säll, S., Harring, N., and Persson, M. (2021). Policy Options for Sustainable Food Consumption - Review and Recommendations for Sweden. Mistra Sustainable Consumption. Report 1:10.	Rapport
Schoonover, H.A., Mont, O., Lehner, M., (2021). Exploring barriers to implementing product-service systems for home furnishings. Journal of Cleaner Production, vol 295, 126286.	Vetenskaplig artikel
Svenfelt, Å. And Callmer, Å. (2021) Växtbaserad dryck som mainstream? - fördelar, nackdelar, hinder och möjligheter. Mistra Sustainable Consumption, Rapport 1:13, Stockholm, KTH.	Rapport
Trujillo Ferreres, G. (2021) Fighting for sustainability on Instagram: Uncovering who sustainability influencers are. IIIEE Master's thesis, Lund University.	Examensarbete
Woiwode, C., Schäpke, N., Bina, O., Veciana, S., Kunze, I., Parodi, O., ... & Wamsler, C. (2021). Inner transformation to sustainability as a deep leverage point: fostering new avenues for change through dialogue and reflection. Sustainability Science, 1 – 18.	Vetenskaplig artikel
Åkerman, J., Finnveden, G. Gunnarsson Östling, U., Höjer, M. och Kamb, A. (2021) Höghastighetsbanor ger ingen positiv klimateffekt. DN Debatt, 13 maj 2021	Debattartikel
Åkerman, J., Finnveden, G. Gunnarsson Östling, U., Höjer, M. och Kamb, A. (2021) Alla stora investeringar i infrastruktur måste leda till minskade utsläpp. DN Debatt, 25 maj 2021.	Debattartikel, slutreplik

Mediemedverkan

Titel	Medie	Datum	Medverkande forskare
Förändringar vi vill se - klimatforskarnas önskelista inför 2021	Intervju i Kristianstadsbladet	12 februari	Oksana Mont
Miljöintresset växer - trots pandemin	Intervju i Forskning.se	10 mars	John Magnus Roos
E-handel framtidens shopping?	Intervju i SVT Vetenskapens värld	27 mars	John Magnus Roos
Dela prylar för miljöns skull	Intervju i P1 Klotet	14 april	Karin Bradley
En komikers utsläpp	Medverkande i TV-program av UR	21 april	Annika Carlsson-Kanyama
Därför ska du handla i säsong	Intervju i Stockholms universitets webbtidning Läget	22 april	Åsa Svenfelt
Så lever vi 2050 när vi nått klimatmålen i Parisavtalet	Intervju i Göteborgs-Posten	24 april	Åsa Svenfelt
Emelie Swärdstedt lever som minimalist: "Behöver inte så mycket saker"	Intervju i Göteborgs-Posten	1 maj	John Magnus Roos
Krångligt och dyrt att reparera	Intervju i P1 Klotet	19 maj	Karin Bradley
Den verkliga kostnaden av din smartphone	Intervju i Arbetet	25 maj	Göran Finnveden
Optimalt planerade rutter kan ha effekt på flygets klimatpåverkan	Intervju i SVT Nyheter	5 juni	Göran Finnveden
Ny studie: Män orsakar större klimatutsläpp per krona	Refererad i TV4 Nyheterna och en mängd andra genom TT	17 juni	Annika Carlsson-Kanyama
Lunds universitets sommarlista 2021 - massor av experter på sommarens frågor	Intervju av Lunds universitet	24 juni	Oksana Mont
Men cause more climate emissions than women, study finds	The Guardian: Intervju om vetenskaplig studie. Denna artikel blev sedan viral, refererades till och debatterades i 100-tals medier runt om i världen, se denna film.	21 juli	Annika Carlsson Kanyama, Jonas Nässén
I dag inleds debattserien Nödläge	Refererad i Aftonbladet	26 juli	Oksana Mont
Konsumtion har blivit som en religion	Intervju i Dagens Nyheter	1 augusti	John Magnus Roos
Forskarna: Så kan arbetslivet se ut år 2050	Intervju i Union magazine Akavia Aspekt	20 augusti	Åsa Svenfelt
The Climate Crisis Is Worse for Women. Here's Why.	Refererad till i New York Times	24 augusti	Annika Carlsson-Kanyama
Want to act on climate change but not sure how?	Refererad i The Conversation	8 september	Annika Carlsson-Kanyama
Hållbarhetsforskare: Stor utmaning mäta exakt klimatpåverkan	Intervju i Dagens Nyheter	12 september	David Andersson
Varför möts inte klimatkrisen av skarpare politik?	Intervju i Dagens Nyheter	13 september	Karin Bradley

Hur stora uppoffringar krävs för ett fossilfritt Sverige?	Intervju i Dagens Nyheter	14 september	Karin Bradley Åsa Svenfelt
Den svenska klimatopinionen sticker ut mot andra länder	Intervju i Dagens Nyheter	15 september	Mikael Klintman
Åsa forskar om hur samhället ser ut år 2050 – efter klimatomställningen	Intervju i Vetenskapsradion Forskarliv	16 september	Åsa Svenfelt
Flera samhällsförändringar under pandemin får gärna vara kvar	Intervju i Vetenskapsradion Nyheter	16 september	Åsa Svenfelt
Emilia har inte köpt nytt på fem år: "Det är enkelt"	Intervju i Mitt i Stockholm	9 oktober	John Magnus Roos
Agenda Climate hearing 211024	SVT. Kommenterad i flera medier, t ex Aftonbladet	24 oktober	Karin Bradley Göran Finnveden Jörgen Larsson
Enbart ny teknik räddar inte klimatet – det krävs beteendeförändring	Intervju i GP, SvD, Sydsvenskan, Ny teknik etc	27 oktober	Jörgen Larsson
Hållbar konst	Intervju i Konstnären #4 20221	Oktober 2021	Mattias Höjer
Stora klimatutmaningar för både stad och landsbygd	TV4 Morgonnyheterna	4 november	Mattias Höjer
Årets Julhandelsmål 2021	Intervju i press release MyNewsdesk	17 november	Oksana Mont
Black Friday: 7 av 10 svenskar litar inte på reakampanjer	Refererad i Dagens PS	19 november	Oksana Mont
Professorn om Black Friday: Vi har outsourcat våra utsläpp	Intervju i relation till Black Friday i Dagens Nyheter	19 november	Oksana Mont Åsa Svenfelt
Mentioning i Debatt: Black Week - ett förlegat fenomen	Refererad i Miljö & Utveckling	26 november	Oksana Mont
Kritiken mot Black Friday: Köphets och ohållbar	Refererad i GT, Expressen	26 november	Oksana Mont
Man kommer inte långt med skuld och skam	Refererad i Borås Tidning	28 november	Oksana Mont Åsa Svenfelt
Dina hemklickade julklappar kan vara stora klimatbovar	Intervju i Ny Teknik, Svenska Dagbladet, Uppsala Nya Tidning och flera andra tidningar	29 november	Göran Finnveden
Hållbar konsumtion	Intervjuad i kortfilm KTH Climate Action Centre julkalendern Lucka 1	1 december	Karin Bradley
Hjälp, mitt barn drunknar i prylar	Intervju i podcast producerad av Våra barns klimat	2 december	Åsa Svenfelt
Hållbarhet och konsumtion - hur hänger det ihop?	En heldag med filmade föreläsningar och panelsamtal för UR Samtiden	3 december	Jonas Nässen Liselotte Schäfer Elinder Åsa Svenfelt Jörgen Larsson Mikael Klintman Oksana Mont Karin Bradley Moderator: Jonatan Järbel

Presentationer

Tema och forum	Datum	Medverkande forskare
Arrangerade webbinariet Leder pandemin till en mer hållbar konsumtion?	19 maj	Oksana Mont Moderator: Maria Sandow, styrelseledamot
Arrangerade webbinariet: People, Planet, and Profit? – Challenges for a Sustainable Future	11 juni	Jennifer Hinton
Arrangerade webbinariet Så kan kommuner främja hållbar konsumtion	6 december	Erik André Moderator: Katarina Eckerberg, styrelseledamot
Presentation på lunchseminarium "Organisational response strategies of sharing platforms to Covid–19", arrangör Sharing Cities	27 januari	Oksana Mont
Presentation om urban sharing and sustainability, LTH, Lund universitet	4 februari	Oksana Mont
Keynote "Sharing economy: Sustainability and cultures", 7IWSE	3 mars	Oksana Mont
Presentation: Kan klimatkalkylatorer (verkligen) hjälpa oss sänka våra utsläpp?, Uppsala Climate Week	22 mars	David Andersson
Föreläsning "Delningsekonomi - nu och i framtiden" för gymnasieelever i Norrbotten and Österbotten, arrangör Ung Företagsamhet Norrbotten	15 april	Karin Bradley
Presentation: "Social hållbarhet i livsmedelssystemet". Kungl Skogs-& Lantbruksakademins Future Food-dag 2021	20 april	Mikael Klintman
Keynote-föreläsning: "From current unsustainable consumption to possible solutions - Examples from research projects i Sweden, Consumer conference. NOVA Consumer Lab, Lissabon, Portugal	21 april	Göran Finnveden
Presentation: "Vägar mot hållbar konsumtion", Miljömålsberedningen	23 april	Åsa Svenfelt
Panelist på webbinariet Cirkulär ekonomi - botemedel eller bromsmedel, Svenska Naturskyddsföreningen och Högskolan i Dalarna	4 maj	Karin Bradley
Presentation: "Hållbar matkonsumtion som mainstream", Mistra Dialog webbinarium: Framtidens Mat	6 maj	Åsa Svenfelt
Presentation "Cirkulär konsumtion", Länsstyrelsen Skåne	7 maj	Oksana Mont
Keynote-presentation Stora hållbarhetsdagen, Fastighetssverige	27 maj	Mattias Höjer
Presentation: "Samspel i grupp för krishantering", Myndigheten för samhällsskydd & beredskap	4 juni	Mikael Klintman
Presentation "Sustainability: the role of innovative business models i enabling change", Rotary Lund	15 juni	Oksana Mont
Presentation och panelsamtal: Kunskap, demokrati & fake news (inriktat på hållbarhet), Frihamnsdagarna, Göteborg	3 september	Mikael Klintman

Forum	Datum	Medverkande forskare
Presentation: “Hållbara framtider?”, Styrelseveckan i Blekinge	16 september	Åsa Svenfelt
Presentation “Forskningsöversikt om hållbar konsumtion med fokus på åtgärder som kan minska Sveriges konsumtionsbaserade klimatutsläpp”, Hållbar konsumtion, seminarium Miljömålsberedningen	28 september	Oksana Mont
Panelist, Symbiosis, Färgfabriken	9 oktober	Mattias Höjer
Presentation “Sharing: in Sweden and beyond”, Research Group i Economic Sociology, Uppsala University	18 oktober	Oksana Mont
Presentation “Minskad materialkonsumtion - Från informationskampanjer till reperationscaféer”, Avfall Sverige, temadag kommunicera hållbart	26 oktober	Ola Persson
Presentation “Styrning mot hållbar konsumtion - information, nudging och/eller systemförändring”, för SVT-journalisters klimatnätverk	27 oktober	Karin Bradley
Presentation: “Samarbetets betydelse för hållbarhet & hur man kan stärka det”, Vannås, Skånes ESS (kommunnätverk i nordöstra & östra skåne)	9 november	Mikael Klintman
Hållbara måltider för alla – hur kommer vi dit till 2030?, Seminarium Karolinska Institutet	10 november	Monica Hunsberger Erik André Liselotte Schäfer Elinder Emma Patterson
Panelist KTH Open Climate talk	11 november	Mattias Höjer
Panelist KTH Open Climate talk “Så kan våra klimatfotavtryck minskas”	12 november	Karin Bradley
Presentation: ‘Transportbehov och klimathänsyn’, DI:s stora mobilitetsdagen	7 december	Rob Hart

FINANSIERAT AV

MISTRA

Stiftelsen för miljöstrategisk forskning